

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

23.12.2025

Баулы шәһәре

№184

“2026-2030 елларга Татарстан Республикасы
Баулы муниципаль районында дәүләт милли
сәясәтен гамәлгә ашыру” муниципаль
программаны раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары
турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә
Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты

КАРАР БИРӨ:

1. Кушымтада бирелгән 2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Баулы
муниципаль районында «Дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль
программасын расларга.

2. Әлеге карарның үтәләшен тикшереп торуны Баулы муниципаль районы башкарма
комитеты җитәкчесенәң социаль мәсьәләләр буенча беренче урынбасарына йөкләргә.

Житәкче

Д.Л.Бакиров

Баулы муниципаль районы
Башкарма комитетының
2025 елның 23 декабрэндәге
184 номерлы карары белән
РАСЛАНГАН

2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында «Дәүләт
милли сәясәтен гамәлгә ашыру»
МУНИЦИПАЛЬ ПРОГРАММАСЫ

ПРОГРАММАНЫҢ ПАСПОРТЫ

Программаның атамасы	«2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасы (алга таба - Программа)
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы башкарма комитеты
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы мәдәният бүлегә» МКУ
Программаның максатлары	- күпмилләтле Россия жәмгыяте кыйммәтләре, гомумроссия гражданлык үзенчәлегә һәм мәдәни үзгә, кеше-граждани хокукларын һәм ирекларын саклау принциплары нигезендә Баулы муниципаль районында толерантлык мохитен ныгыту; - Баулы районы территориясендә яшәүче халыкларның этномәдәни һәм тел төрлелеген саклау һәм яклау, милләтара һәм диннәр арасындагы тынычлык һәм татулыкны ныгыту, милләтара һәм диннәр арасындагы мөнәсәбәтләрне гармонизацияләү, традицион Россия рухи-әхлакый кыйммәтләрен саклау; - чит ил гражданның Россия жәмгыятенә уңышлы социомәдәни адаптациясен һәм интеграциясен тәмин итү, Россия Федерациясенең күпмилләтле халкының гомумроссия гражданлык идентификациясен һәм бердәмлеген ныгыту; - чит ил гражданның уңышлы социаль һәм мәдәни яраклашуын һәм аларның Россия жәмгыятенә интеграциясен тәмин итү (түбәндәге күрсәткечкә ирешү белән характерлана: чит ил гражданны карата тискәре мөнәсәбәт күрсәтмәгән гражданны өлеше 75 проценттан ким булмаса тиеш).
Программаның бурычлары	1. Баулы районының тотрыклы социаль һәм мәдәни үсешен тоткарлаучы тискәре тенденцияләрне ачыклау һәм җиңү, аларның чагылышын түбәндәге фактларда табу: - этник һәм конфессиональ дошманлык һәм түземсезлек; - этник нигездә агрессия һәм көч куллану; - тискәре этник һәм конфессиональ стереотиплар таралу; - ксенофобия, көнкүреш расизмы, шовинизм; - милли нигездә сәйси экстремизм. 2. Баулы районында халыкларның бай мәдәни төрлелеген, аларның традицияләрен һәм этник кыйммәтләрен хөрмәт итү, кабул итү һәм аңлау өчен уңай кыйммәтләр һәм карашлар формалаштыру: - Баулы районының барлык халкын берләштерүче гражданлык идентификациясе нигезләрен ныгыту; - түземлек һәм милләтара килешү мәдәниятен тәрбияләү; - гражданның хокукый мәдәниятенә кирәкле дәрәжәсенә ирешү, бу түземле аң һәм тәртип нигезе буларак;

	- этномәдәни үзара хөрмәт итүнең дөньяга карашы һәм рухи-әхлакый атмосферасын формалаштыру, кеше хокуклары һәм ирекләрен хөрмәт итү принципларына, милләтара тынычлык һәм килешүгә омтылуга, диалогка әзерлектә нигезләнә; - дискриминация, көч куллану, расизм һәм экстремизмның милли һәм конфессиональ нигездә теләсә нинди чагылышларын гәмәлдәгә законнар нигезендә жәмәгәтчелек тарафыннан хөкөм итү һәм жәза бирү; - чит ил гражданнын хокукый агарту системасын камилләштерү, аларның социаль-мәдәни яраклашуы һәм жәмгыятькә интеграциясе; - чит ил гражданнын (мигрантларны) социомәдәни адаптацияләү һәм интеграцияләү системасын камилләштерү.			
Программаны тормышка ашыру вакыты һәм этаплары	2026-2030 еллар.			
Программаны еллар һәм чыганаclarга бүлөп финанслау күләмнәре	Ел	Фаразланган чаралар күләме, мең сум		
		Муниципаль район бюджеты	Татарстан Республикасы бюджеты	Бюджеттан тыш чыганаclar
	2026	-	-	10,0
	2027	-	-	10,0
	2028	-	-	10,0
	2029	-	-	10,0
	2030	-	-	10,0
	Барлығы:	-	-	50,0
Программаны финанслауның гомуми күләме 50,00 мең сум тәшkil итә, шулардан: 50,00 мең сум - бюджеттан тыш чаралар. Искәрмә: Программаны финанслау күләмнәре фаразлау характерында һәм тиешле дәрәжәдәгә бюджетларны тиешле елга һәм план чорына булдыруны исәпкә алып, ел саен корректировка булырга тиеш, шулай ук программа чараларын уртақ финанслауга федераль бюджеттан акчалар бүленергә тиеш.				
Программаның максатларын һәм бурычларын гәмәлгә ашыруның көтелгән соңгы нәтижәләре	Программаны гәмәлгә ашыруның йомгак нәтижәләре: - Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәте Концепциясен гәмәлгә ашыру, экстремизмга, милли һәм расага түземсезлектә каршы тору, район территориясендә этник дискриминациягә каршы тору буенча жирле үзидәрә органнарының эш формалары һәм методларын камилләштерү; - жәмгыятьтә, яшьләр арасында, укучылар һәм тәрбияләнүчеләр арасында интернационализм, этникара килешү, милли һәм дини түземлелек културасын тарату һәм үстерү; - террорчылык һәм экстремистик күренешләрнең фактларына, ксенофобиягә карата түземсезлек формалаштыру; - башка этник һәм конфессиональ жәмгыять вәкилләренә карата түземле, гуманлы һәм хөрмәтле мөнәсәбәт формалаштыру;			

	- район территориясендә түземлелек, гражданлык бердәмлеге, башка мәдәниятләргә хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен бердәм мәгълүмати киңлек формалаштыру.
--	--

II. Программаны гамәлгә ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән аны хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар

Баулы муниципаль районында милләтара мөнәсәбәтләр торышы тотрыклылык, төрле этник төркемнәр һәм диннәр вәкилләренең тыныч үзара бәйләнеше һәм хезмәттәшлеге белән характерлана. Үзара хөрмәт һәм ышанычка нигезлэнгән милләтара һәм диннәр арасындагы мөнәсәбәтләр Баулы муниципаль районында прогрессив тенденцияләр рәвешендә ныгытылган һәм муниципаль хакимият органнарының жәмәгать этномәдәни берләшмәләре һәм башка гражданлык жәмгыяте институтлары белән үзара бәйләнештә аерым кайгырту предметы булып тора.

Алдан алынган мәгълүматларга караганда, бүгенге көндә Баулы муниципаль районы халкы саны 31 940 кеше тәшкил итә: татарлар (64,55%), руслар (20,25%), чуашлар (5,68%), удмуртлар (5,60%), мордвалар (1,05%), башкортлар (0,57%), әрмәннәр (0,46%), украиннар (0,34%), әзербайжаннар (0,30%), тажиклар (0,30%) һәм башкалар.

Районда поликультуралы белем бирү моделен үстерү һәм гомумроссия гражданлык идентификациясен формалаштыру, яшь буынны Баулы муниципаль районында яшәүче халыкларның мәдәниятенә, теленә, традицияләренә һәм гадәтләренә хөрмәт рухында тәрбияләү, белем бирү процессында гуманитар юнәлешнең ролен арттыру, Россия Федерациясе халыкларының күпгасырлык тәҗрибәсен өйрәнү буенча уку программаларын эшләү, республикада милли телләрдә белем һәм тәрбия системасын үстерү өчен хокукый һәм матди шартлар тудыру буенча максатчан эш алып барыла.

Мөһим бурыч булып идарә системасы, белем бирү, мәдәният, яшьләр сәясәте учреждениеләре һәм массакуләм мәгълүмат чаралары хезмәткәрләренең этномәдәни үсеш, милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр мәсьәләләре буенча квалификациясен һәм компетентлыгын арттыру тора.

Хәзерге вакытта милли мөнәсәбәтләрнең чын торышын һәм үсеш перспективаларын исәпкә алып, Баулы муниципаль районы һәм гомумән Татарстан Республикасы алдында яңа бурычлар тора, аларны хәл итү заманча концептуаль якин килүләр таләп итә.

Өлеге Программа гражданның этномәдәни ихтыяжларын үзара хөрмәт һәм күршелекнең күпгасырлык традицияләренә нигезләнәп канәгатьләндерүгә ярдәм итәргә тиеш. Программа милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендәге яңа проблемаларны жиңәргә, Баулы муниципаль районының күпмилләтле халкының этномәдәни үсешен саклап калырга һәм яхшыртуга мөмкинлек бирәчәк.

III. Программаның төп максатлары һәм бурычлары

Программаның максатлары һәм бурычлары Россия Федерациясе Президентының 2025 елның 25 декабрендәге 858 номерлы Указы һәм Татарстан Республикасы Президентының 2008 елның 3 июлендәге ПУ-312 номерлы Указы белән расланган Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте концепциясе белән, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасында дәүләт милли сәясәте өлкәсенә кагылышлы башка норматив хокукий актлар белән билгеләнгән өстенлекле юнәлешләргә бәйле.

Программаның максатлары - Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру, Баулы муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның цивилизацияле үсеше, этносара һәм конфессияара тынычлык һәм татулыкны саклау, мигрантларның социомәдәни адаптациясе һәм интеграциясе.

Куйган максатларга ирешү түбәндәге бурычларны гамәлгә ашыруны күздә тотып:

1. Муниципаль органнарның Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәте өлкәсендә гражданлык жәмгыяте институтлары белән үзара эшчәнлеген камилләштерү.

2. Гомумроссия гражданлык тәңгәллеген ныгытуга ярдәм итү, этникара һәм конфессияара тынычлык һәм татулык шартлары тудыру һәм аларга ярдәм итү, мигрантларның социомәдәни адаптациясе һәм интеграциясе.

3. Баулы муниципаль районында яшәүче халыкларның этномәдәни үсеше өчен шартлар тудыру.

4. Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруның фәнни-мәгариф һәм мәгълүмати тәэминаты.

Дәүләт милли сәясәте өлкәсендә чараларны гамәлгә ашыруны давам итү каралган, алар түбәндәгеләргә багышланган:

- мигрантларны адаптацияләү һәм интеграцияләүгә ярдәм итү;
- Баулы муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкларның этномәдәни үсешенә юнәлдерелгән чаралар һәм инициативаларны үтәү;
- милләтара мөнәсәбәтләр торышын мониторинглау системасын булдыру һәм милләтара конфликтларны иртә кисәтүне озату;
- Россия халыклары турында белемнәр таратуга юнәлдерелгән мәгариф чараларын гамәлгә ашыру;
- гомуми гражданлык бердәмлеге һәм милләтара мөнәсәбәтләрне гармонизацияләү өлкәсендә сораулар компетенциясендә булган дәүләт гражданлык һәм муниципаль хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү.

Программаның нәтижелелеген бәяләү өчен Программаның максатчан индикаторлары һәм аның гамәлгә ашыру нәтижелелеге күрсәткечләре кулланыла.

Программа максатчан күрсәткечләре һәм Программаны гамәлгә ашыру нәтижелелеге күрсәткечләре өлгә Программаның VI бүлегендә китерелгән.

IV. Программаны ресурс белән тәмин итүне нигезләү

Программаны гамәлгә ашыру чорында финанслау күләме барлығы 50,0 мең сум тәшкил итәчәк, шул исәптән Программаны гамәлгә ашыру еллары буенча:

2026 ел - 10,0 мең сум.

2027 ел - 10,0 мең сум.

2028 ел - 10,0 мең сум.

2029 ел - 10,0 мең сум.

2030 ел - 10,0 мең сум.

Өлгә Программаны гамәлгә ашыру белән бәйлә чараларны финанслау бюджеттан тыш чыганақлардан башкарыла. Программаны гамәлгә ашыру өчен тотылачак акча күләме район бюджеты мөмкинлекләреннән, инфляция процессларыннан һәм Бвлинск муниципаль районы территориясендәгә икътисади хәлдән чыгып төгәлләнергә һәм төзәтелергә мөмкин.

V. Программаны гамәлгә ашыру механизмы, социаль-икътисадый нәтижелелекне тасвирлау

Программаны гамәлгә ашыру түбәндәгеләргә мөмкинлек бирәчәк:

1. Экстремизмга, этник һәм дини түземсезлеккә каршы торуның нәтижелә хокукий, оештыру һәм идеологик механизмнарын булдыру.

2. Баулы районында милләтара һәм диннәр арасындагы мөнәсәбәтләргә камилләштерү өлкәсендә норматив һәм методик база эшләү, толерант мохит формалаштыруга ярдәм итүче идарә һәм оештыру эш ысулларын кертү.

3. Баулы районында, иң беренчә чиратта яшьләр арасында, тискәре этник карашлар һәм алдан уйлануларның таралу дәрәжәсен киметү.

4. Баулы районының күпмилләтле халкын гражданнык идентичлыгы нигезендә берләштерү һәм шул рәвешле милләтара һәм диннәр арасындагы үзара бәйләнешнең барлык өлкәләрендә толерантлык принципнарын ныгыту өчен шартлар тудыру.

VI. «2026-2030 елларга Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыру» муниципаль программасын гамәлгә ашыруның максатчан индикаторлары һәм нәтижелелек күрсәткечләре

Чара исемнәре	Башкаручылар	Ахыргы нәтижеләрне бәяләү индикаторлары, үлчәү берәмлекләре	Индикатор күрсәткечләре					Финанслау күләме чыганагы күрсәтелеп, мең сум				
			2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030 ел	2026 ел	2027 ел	2028 ел	2029 ел	2030 ел
Бурыч атамасы: 1. Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы территориясендә дәүләт милли сәясәт өлкәсендә дәүләт һәм муниципаль органнарның граждан җәмгыяте институтлары белән үзара хезмәттәшлеген камилләштерү												
1.1. Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәт Концепциясен гамәлгә ашыру буенча программалар һәм планнар эшләү һәм кабул итү	Башкарма комитет Баулы муниципаль районы (алга таба - ИК БМР)	программалар саны, планнар, берәмлекләре	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
1.2. Татарстан Республикасында яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни автономияләре житәкчеләренең республика киңәшмәсендә милли-мәдәни автономияләренең Татарстан Республикасында	ИК БМР	киңәшмәләр саны, берәмлекләре	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-

дәүләт милли сәясәте концепциясен гамәлгә ашыруда катнашу мәсьәләсе буенча катнашу												
1.3. Баулы муниципаль районы башкарма комитеты, социаль яклау, хокук саклау органнары, культ учреждениеләре башлыклары, авыл жирлекләре башлыклары белән район семинар-киңәшмәләрен үткөрү	Баулы муниципаль район Советы (алга таба - БМР Советы), ИК БМР	семинар-киңәшмәләр саны, берәмлекләр	4	4	4	4	4	-	-	-	-	-
1.4. Дини оешмалар, жәмәгать һәм милли берләшмәләр эшчәнлеген тәэмин итүче муниципаль хезмәткәрләренең квалификациясен күтөрү	БМР Советы, ИК БМР	уыган муниципаль хезмәткәрләр саны, берәмлекләр	2	2	2	2	2	-	-	-	-	-
1.5. Милләткә, телгә, дини инануларга бәйсез рәвештә гражданның	БМР Советы, ИК БМР	мониторинг нәтижеләре буенча тәкъдим ителгән	4	4	4	4	4	-	-	-	-	-

[illegible]

3.1. Мигрантларны социаль-мәдәни яраклаштыру һәм интеграцияләүгә юнәлтелгән чаралар үткәру	Мәдәният бүлеге	чит ил эшчеләре саны, инвестиция проектлары на жәлеп ителә торган мең кеше	10	12	15	17	19	-	-	-	-	-
Бурычның исеме: 4. Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районында татар, рус һәм башка телләргә саклап калу, өйрәнү һәм үстерү өчен шартлар тудыру												
4.1. Туган тел көне, Рус теле көне уңаеннан тематик программалар, чаралар, шигъри кичеләр үткәру	Мәдәният бүлеге	чаралар саны, берәмлекләр	200	220	240	260	280	-	-	-	-	-
4.2. Баулы муниципаль районының гомуми белем бирү мәктәпләре укучылары өчен ел саен шигърият бәйрәме, шигърь укучылар конкурсы, А.С. Пушкинның туган көненә багышланган рус теле фестивале үткәру	"Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы мәгариф бүлеге" МКУ (алга таба - Мәгариф бүлеге)	катнашучылар саны, мең кеше	1,2	1,8	2,0	2,0	2,0	-	-	-	-	-
4.3. «Татарча диктант» белем	Мәгариф бүлеге	Үткәрелгән чаралар	25	27	30	35	40	-	-	-	-	-

бирү акциясен оештыру һәм үткөрү	Мәдәният бүлеге	саны, берәмлеклә р										
Бирем исеме: 5. Баулы муниципаль районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә ашыруны фәнни-белем бирү һәм мәгълүмати тәэмин итү												
5.1. Баулы муниципаль районында милләтара һәм диннәр арасындагы мөнәсәбәтләр торышын мониторинглау үткөрү	ИК БМР	мониторинг нәтижәләре буенча тәкъдим ителгән документла р саны, берәмлеклә р	4	4	4	4	4	-	-	-	-	-

Республикасы Баулы муниципаль
районында дәүләт милли сәясәтен гамәлгә
ашыру" муниципаль программасына
кушымта

1 нче бүлек. Мәгариф системасы аша толерантлык культурасын тәрбияләү

Толерант аңны формалаштыру кешенең бөтен тормышы дәвамында бара, әмма аның нигезләре беренчел социализация процессында салына. Гаилә белән беррәттән, иң мөһим социальләштерү институты булып мәгариф тора. Гамәлдәге белем бирү программалары һәм укучылар белән эшләү системасы шактый дәрәжәдә толерант аң һәм үз-үзенә тоту тәрбияләүгә, милләтчелек, шовинизм һәм экстремизмны кабул итмәүгә юнәлдерелгән. Шуңа күрә вакытта, кайбер сәбәпләр буенча, мәгариф системасы барлык чаралар комплексын тәмин итми, аларны гамәлгә ашыру мәктәпкәчә яшьтәге балаларда, мәктәп укучыларында һәм студентларда толерант дөньяви караш нигезләрен нәтижәле формалаштыра алыр иде. Бу хакта яшьләр арасында милли һәм раса каршылыгы булмау, яшүсмерләр арасында этник җирлектә конфликтлар саны арту фактлары сөйли.

Бүлекнең бурычлары:

- мәгариф өлкәсендә эшләүчеләргә укучыларда толерантлык аңын тәрбияләү күнекмәләрен, толерант мохит, идеология һәм толерантлык мәдәнияте турында күзаллаулар формалаштыру;
- яшьләр арасында толерантлык аңын һәм тәртибен ныгытуга юнәлдерелгән мәгариф программалары комплексларын эшләү һәм уку-укыту процессында кертү;
- гражданлык һәм толерантлык культурасын үстерүгә юнәлдерелгән Программаны фәнни-мәгариф озата баруның бербөтен системасын булдыру;
- Баулы районында төрле яшь һәм этник төркемнәр арасында толерант мохит формалаштыру буенча мәгариф өлкәсендә адреслы фәнни-агарту эшчәнлеген камилләштерү.

Көтелгән нәтижәләр:

- хәзерге шартларда милләтара мөнәсәбәтләр, мәдәниятләрнең үзара бәйләнеше мәсьәләләре һәм толерант аң формалаштыру буенча уку-укыту комплексларын булдыру һәм белем бирү процессында гамәлгә кертү;
- укучылар арасында интернационализм, татулык, милли һәм дини түземлелек культурасын тарату.

БҮЛЕК БУЕНЧА ЧАРАЛАР ПРОГРАММАСЫ

№ т/б	Чаралар	Башкаручылар
1.	Дәүләт тематик бәйрәмнәрен, милли мәдәният бәйрәмнәрен үткөрү: - Халыкара түземлелек көне; - Туган тел көне; - Россия Федерациясе Дәүләт флагы көне; - Гаилә, мәхәббәт һәм тугрылык көне; - Раштуа (православ, католик); - Нәүрүз (мөселманча); - Корбан бәйрәме (мөселманча); - Май чабу; - йолалар бәйрәмнәре (Иван Купала, Троица, Покрова) һәм башкалар.	«Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы мәдәният бүлгеге» МКУ, ТР Баулы муниципаль районының «Мәгариф бүлгеге» МКУ (алга таба - Мәгариф бүлгеге), коммерцияле булмаган оешмалар
2.	Аңлату эшен үткөрү арасында яшьләргә экстремистик эшчәнлек өчен җинаять һәм административ җаваплылык турында	Россия Эчке эшләр министрлыгының Баулы районы буенча бүлгеге, мәгариф бүлгеге
3.	Укучылар арасында куркынычсызлык чаралары, экстремаль хәлләрдә эш итү буенча дәресләр үткөрү.	мәгариф бүлгеге
4.	Толерантлыкка багышланган китап күргәзмәләрен оештыру. Милли әдәбият бүлекләрен булдыру.	мәгариф бүлгеге
5.	«Риск төркемдә» булган укучыларны ачыклау һәм алар белән индивидуаль әңгәмәләр оештыру	мәгариф бүлгеге, укучыларның законлы вәкилләре
6.	Сыйныф сәгатьләрен, түгәрәк өстәлләрне үткөрү темасы: «Россиядә милләтара һәм диннәр арасындагы тынычлык»	мәгариф бүлгеге
7.	Спорт чараларын оештыру һәм үткөрү, Россиянең күпмилләтле һәм күпдинле халкына дуслык һәм түземлелек мөнәсәбәтен ныгыту	мәгариф бүлгеге

2 бүлек. Яшьләр арасында толерантлыкны ныгыту һәм экстремизмны профилактикалау

Яшьләр барган иҗтимагый трансформацияләр шартларында икътисадый һәм социаль яктан аеруча зәгыйфь булган аерым социаль төркем булып тора. Еш кына яшь кешеләрдә формалаша торган социаль үпкәләр комплексы этник яктан буялган протест формасын ала, бу туфракта төрле «этно» һәм «мигрантофобияләр»үсеше өчен уңай шартлар тудыра. «Читләр» - «килүчеләр» һәм «мигрантлар» да - тормыш тәҗрибәсе һәм белемнәре булмаган яшьләр кайчак үзләренең урнашмау сәбәпләрен күрә башлый. Алар матди иминлеккә куркыныч, хезмәт, мәгариф, торак һ. б. базарында яшьләрнең мөмкинлекләрен һәм тормыш шансларын чикли торган нәрсә буларак кабул ителә башлый.

Бүлекнең бурычлары:

- Баулы районы яшьләрендә Баулы районында яшәүче барлык этник төркем вәкилләренә карата уңай карашлар формалаштыру;

- яшьләр арасында этносара һәм диннәр арасындагы түземлелек дәрәжәсен күтәрү, этник яки/яки диннәр арасындагы дошманлык нигезендә экстремистик яшьләр берләшмәләренең формалашуын булдырмау;

- Баулы районында тәкъдим ителгән төрле этносларның традицияләренә, гадәтләренә һәм мәдәниятенә яшьләрдә кызыксыну һәм хөрмәт тәрбияләү.

Көтелгән нәтижәләр:

- яшьләр арасында милләтара татулык һәм толерантлык атмосферасын ныгыту һәм культивацияләү;

- милләтчелеккә экстремистик яшьләр төркемнәрен булдыруга һәм эшчәнлегенә комачаулау;

- мигрантлар арасындагы яшьләрнең уңышлы социомәдәни адаптациясә өчен шартлар тудыру.

БҮЛЕК БУЕНЧА ЧАРАЛАР ПРОГРАММАСЫ

№ т/б	Чаралар	Башкаручылар
1.	Хәйрия акчаларын кулланып, балалар һәм яшьләрнең төрле яшъ төркемнәренә юнәлдерелгән толерантлык, үзара хөрмәт һәм аңлашу культурасы тәрбияләүгә юнәлдерелгән мәгълүмати материаллар (стикерлар, буклетлар, листовкалар һәм плакатлар) чыгаруны һәм таратуны оештыру	дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар, ирекмәннәр
2.	Милләтара мөнәсәбәтләр мәсьәләләре буенча социологик тикшеренүләр оештыру милли билге буенча төркемнәрне ачыклау һәм заманча мәктәптә милләтара аралашу культурасын арттыру максатында тиз арада чаралар күрү	массакүләм мәгълүмат чаралары
3.	Яшьләрнең милли-мәдәни оешма лидерлары белән очрашуларын оештыру	дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар, ирекмәннәр
4.	Яшьләр арасында милләтчелек, дини, сәяси, социаль экстремизм очракларын кисәтү буенча профилактик чаралар үткөрү (түгәрәк өстәлләр, бәхәсләр, очрашулар, конференцияләр, семинарлар һ.б.)	дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар, урта мәктәпләр
5.	Яшьләр арасында Интернет челтәрендә экстремизм идеяләренең таралуына каршы мәгълүмати эшнә оештыру	Массакүләм мәгълүмат чаралары
6.	Этномәдәни характердагы вакыйгаларны яктыртуда массакүләм мәгълүмат чараларына ярдәм күрсәтү	Баулы муниципаль районы башкарма комитеты (алга таба

		- БМР Башкарма комитеты)
7.	Халык ижатының үзенчәлекле коллективлары эшчәнлегенә ярдәм итү	БМР башкарма комитеты, дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар
8.	Чит ил гражданнын (мигрантларны) социомәдәни адаптацияләү һәм интеграцияләү системасын камилләштерү	БМР башкарма комитеты
9.	Гомумроссия гражданлык бердәмлеген ныгытуга, Россия халыкларының этномәдәни үсешенә һәм телләрен күптөрлеләгенә ярдәм итүгә, рус телен һәм Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларның социаль һәм мәдәни адаптациясенә һәм интеграциясенә юнәлдерелгән чаралар үткөрү	БМР башкарма комитеты, МКУ «Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы мәдәният бүлеге» карамагындагы учреждениеләр
10.	Баулы муниципаль районында яшәүче халыкларның милли спорт төрләре, традицион уеннар һәм күңел ачулар фестивальләрен (спартакиадаларын) үткөрү	МКУ «Татарстан Республикасы Баулы муниципаль районы мәдәният бүлеге» карамагындагы учреждениеләр

3 бүлек. Баулы районында массакүләм мәгълүмат чаралары белән толерант мохит үстерү

Баулы районында толерантлык мохитен формалаштыру эшенең мөһим юнәлеше булып толерантлык, гражданныр теләктәшлеге, башка халыкларга, мәдәниятләргә, диннәргә хөрмәт идеяләрен тарату өчен бердәм мәгълүмати пространство булдыру тора. Милләтләр һәм конфессияләр арасындагы мөнәсәбәтләрдә тынычлык һәм килешү кыйммәтләрен пропагандалау белән беррәттән, ирекле һәм ачык диалогка ярдәм итү, булган проблемаларны тикшерү, толерантсызлыкны таратучы төркемнәргә һәм идеологияләргә карата битарафлыкны җиңү өчен массакүләм мәгълүмат чаралары потенциалын куллану кирәк.

Тикшеренүләр күрсәткәнчә, Россиядә милләтчелекнең чиктән тыш формалары дошманлык теленең таралуы, массакүләм мәгълүмат чараларында тиешле әйтелмәләрнең барлыкка килүенә тиз һәм бер мәгънәле реакция булмау, этник һәм конфессиональ төрлелеккә карата корректлы лексиканың аз эшләнелүе белән турыдан-туры бәйле.

Бүлекнең бурычлары:

Баулы районының күпмилләтле жәмгыятендә дәрәс жәмәгәт теле нормаларын эшләү һәм кертү, аның кулланылышын пропагандалау;

- этник һәм дини түземсезлек күренешләренә каршы тору һәм толерантлык нормаларын пропагандалау буенча массакүләм мәгълүмат чаралары эшен активлаштыру;

- Баулы районында күпмилләтлелек турында уңай фикер формалаштыру, Баулы районы халкының бердәмлеген ныгытуга ярдәм итү;

- Баулы районында тәкъдим ителгән мәдәни һәм этник төрлелеккә хөрмәт тәрбияләү, толерантлык традицияләрен массакүләм мәгълүмат чаралары аша үстерү.

Көтелгән нәтижеләр:

- мәгълүмат чараларының толерантлы мохит формалаштыруга, ксенофобиягә, расизм һәм экстремизм күренешләренә каршы торуга өлешен арттыру;

- милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр мәсьәләләрен яктыртканда массакүләм мәгълүмат чараларында дәрәс гавами сөйләмнең һәм «толерантлык телен» куллануның төгәл ориентирларын формалаштыру;

- Баулы районында тәкъдим ителгән этник мәдәниятләрнең күптөрлелеге турында массакүләм мәгълүмат чараларының тамашачы һәм укучы аудиториясен мәгълүмат белән тәмин итү;

- толерантлык, гражданнар теләктәшлеге, башка мәдәниятләргә хөрмәт идеяләрен пропагандалау һәм тарату өчен, шул исәптән район һәм муниципаль масштабтагы массакүләм мәгълүмат чаралары аша да, бердәм мәгълүмат кичлегә булдыру.

БҮЛЕК БУЕНЧА ЧАРАЛАР ПРОГРАММАСЫ

№ т/б	Чаралар	Башкаручылар
1.	Массакүләм мәгълүмат чараларында кич яктыртуны тәмин итү массакүләм мәгълүмат чараларында Россия халыкларын берләштерүче фактор булган Баулы районы тарихи даталары	массакүләм мәгълүмат чаралары, Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты, дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар
2.	Баулы районы массакүләм мәгълүмат чараларында районның күпмилләтле халкы тарихын кич яктыртуны тәмин итү. Шәһәр халкы өчен дини һәм милли бәйрәмнәр һәм даталар белән котлаулар әзерләү һәм массакүләм мәгълүмат чараларында урнаштыру	массакүләм мәгълүмат чаралары, Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты, дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар

3.	Интернет-басмаларда татар халкының тарихы һәм көнкүреше буенча конкурслар үткөрү	мәгълүмат чаралары, Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты, дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар
4.	язучылар, композиторлар, рәссамнар һәм башка иҗат әһелләренең иҗатын бастыру	мәгълүмат чаралары, дини һәм коммерцияле булмаган оешмалар

4 нче бүлек. Милли-мәдәни үзара бәйләнешкә ярдәм итү

Баулы районы төрле милли мәдәниятләрнең казанышларын өзлексез алмашу шартларында үсеш алды. Баулы районының күпмилләтле район буларак тарихын белү, мәдәниятне өйрәнү һәм төрле милли мәдәниятләрнең үзара бәйләнеш һәм йогынты традицияләрендә тәрбияләү бөтенроссия гражданлык идентичностен формалаштыруның актуаль бурычы булып тора. Бер үк вакытта бу милләтчелектән һәм шовинизмнан азат булган чын Россия патриотизмын тәрбияләү булып тора.

Бүлекнең бурычлары:

- Баулы районының этномәдәни һәм конфессиональ төрлелеген аның бердәмлегендә, үзара тулыландыруында һәм гармониясендә, тарихи ретроспективада, хәзерге хәлгә, үсеш тенденцияләрендә киң тәкъдим итү;

- толерантлык карашларын формалаштыру нигезе буларак, Баулы районы халкында этник жәмгыятьләрнең мәдәни кыйммәтләренә һәм традицияләренә кызыксыну һәм хөрмәт тәрбияләү, ; массакуләм аңның тискәре милли стереотипларын жиңү;

- Баулы районының ачык мультикультураль һәм поликонфессиональ образы буларак формалаштыру буенча мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре һәм оешмалары, милли-мәдәни һәм милләтара жәмәгать берләшмәләре эшчәнлеген координацияләү;

- милли һәм дини карашларга бәйсез рәвештә, гражданлык теләктәшлеге идеологиясен формалаштыру.

Көтелгән нәтижеләр:

- милләтара мөнәсәбәтләрне гармонияләштерү, Баулы районы халкының этносоциаль уңайлылыгын арттыру;

- башка этник һәм конфессиональ жәмгыять вәкилләренә карата толерант аң, уңай карашлар формалаштыру.

БҮЛЕК БУЕНЧА ЧАРАЛАР ПРОГРАММАСЫ

№ т/б	Чаралар	Башкаручылар
1.	Милли бәйрәмнәрне үткөрү һәм үткөрүгә ярдәм итү	Баулы муниципаль районы башкарма комитеты, массакуләм мәгълүмат чаралары, дини һәм

		коммерцияле булмаган оешмалар, гражданнар
2.	Милли ижади коллективларга ярдәм	Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты, гражданнар
3.	Дини жәмгыятьләр һәм милли жәмәгать оешмалары вәкилләренәң асоциаль күренешләрне профилактикалау чараларында катнашуы	дин оешмалары һәм коммерцияле булмаган оешмалар, гражданнар
4.	Россия дәүләт бәйрәмнәренә (1 май, 9 май, Россия флагы көне, Халыклар бердәмлегә көне) багышланган яшьләр чаралары	Баулы муниципаль районы Башкарма комитеты
5.	Милли чаралар турында матбугат чараларында яктыртылу	массакуләм мәгълүмат чаралары
